מראי מקומות - יבמות

קיט:

א. רישא חזקה לייבום ורובא לשוק, וחזקה לא עדיף כי רובא, וכו'

כ' **הקרן אורה** (לעיל), דלכאו' כוונת הגמ' לומר דנהי דלא אזלי' בתר רובא, מ"מ חזקה לא עדיפא כרובא שתהי' יכולה להכריע החזקה בין רובא למיעוטא וליזיל בתר חזקה, אלא הרוב יכול לדחות הכרעת החזקה, ולא יהי' אלא כפלגא ופלגא, וע"ש עוד בזה.

ב. מיעוטא דמפילות

העיר **הריטב"א** (סוף עמוד א') דבכל הסוגיא הביא רק מיעוט דמפילות, ולא הביא כלל הא דמיעוט שאינן מתעברות. ותי' דאותן שאינן מתעברות מיעוטא דמיעוטא גרועא הוא, ובכלל מיעוטא דמפילות חשבי' לי', דלהוי תרוייהו ביחד מיעוט שלם.

ג. ואייתי מיעוטא דמפילות סמוך לחזקה, והו"ל פלגא ופלגא

הק' **הברכת אברהם** (אות ג'), הא יש כאן תרי חזקות, חזקתה ליבום, וגם חזקה דלא ילדה, וא"כ נימא סמוך מיעוטא לחזקה והו"ל פלגא ופלגא, ושוב נכריע הספק ע"י חזקה השני'. וע"ש מש"כ בביאור יסוד המח' בין ר"מ ורבנן, ועפ"ז כ' שאין חילוק בין חזקה א' לב' חזקות.

ד. לא תנשא ולא תתייבם

כ' **הקרבן נתנאל** (א', א') בשם כמה ראשונים דפוסקים כמתני', והעיר דהא הגמ' אוקמי' כר"מ דחיישינן למיעוטא, ולא קיי"ל כר"מ. ותי' בשם **הישו"ש** (ב') דרבא פליג אהא דאמרי' דמחוורתא כר"מ, אלא מוקי מתני' אליבא דכ"ע, משום דסמוך מיעוטא דמפילות לחזקה לשוק שהיתה עומדת מתחלה, והו"ל מחצה על מחצה. וע"ש מה שהק' ע"ז, איך שייך לומר דמודו רבנן בזה, וסיים דרבנן לא פליגי עלי' דר"מ אלא לקולא, אבל לחומרא מודו לי' דאמרי' סמוך מיעוטא לחזקה, ובזה חיישינן למיעוטא.

ה. לחברתה לעולם

ע' **בערוך לנר** דכ' לדון אם דין זה הוא רק לכתחלה, דלא חלצה לכתחלה, אבל אם חלצה, שפיר יכולה להנשא, או אף בדיעבד, אם חלצה, מ"מ אסורה לינשא לעולם מחמת חברתה, ע"ש מש"כ בזה.

ו. ותחלוץ ממ"נ

כ' **הערוך לנר** שאין להק' דלמא לכך לא חולצת, דלמא אתי צרתה ואמרה דלא ילדה, ועי"ז ראוי' ליבום, ומצות יבום קודמת למצות חליצה, די"ל דהא אמרי' דשהויי מצוה לא משהינן [וכן הביא מה**מהרי"ט** (סי' ק"ג)].

ז. ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה

הק' **הערוך לנר**, למה גוזרין כל הני גזרות, לכאו' הו"ל גזרה לגזרה. ותי' דכיון דחלוצה לכהן מדברי סופרים הוא, חששו טפי, משום דדברי סופרים צריכים חיזוק.

ח. בגרושה

הק' **הערוך לנר**, למה תשאר עגונה לעולם, הרי יש תקנה ע"י שיקדשנה אחר, דאין איסור בקידושין, ויגרשה ותהי' פסולה לכהונה, ושוב ישאנה. והביא מ**רבנו ירוחם** דכ' להסתפק אם יש תקנה ע"י שתדור הנאה שלא תנשא לכהן, וכ' דכל מש"כ ר' ירוחם לא שייך לענין עצה זו של הערל"נ. ואם אין עושין כן משום לא פלוג, א"כ גם שאלת ר' ירוחם אינה שאלה, והניח בצ"ע.

ט. נתייבמו ומתו היבמין

מבואר דמיירי שיש כאן ב' יבמין, וכ"כ **רש"י**. והק' **הערוך לנר**, למה נקטי' ציור דנתייבמו לשנים ומתו, לימא דנתייבמו לא' ומת, ובאמת הפוסקים נקטו הציור דנתייבמו לא'. ותי' דלרבותא נקט ב', דאע"פ דשוב לא שייך שיהיו צרות, דאם מת היבם, הרי לא תנשא לו עוד, ואם לא מת והיא תתייבם אליו, הרי זינתה אשתו שהיתה נשואה לו מקודם, ונאסרה לבעלה, ולמה לא תהי' יבמה נאמנת לחברתה, קמ"ל דמ"מ אינן נאמנות, דכיון דקודם שנתייבמו לא היו נאמנות, אמרי' דכל א' בושה להודות ששקר אמרה, ושבאיסור היתה נשואה ליבם. וא"כ, י"ל דאם צרות הם עכשיו, ורגש צערא, פשוט טפי דאינן נאמנות, דהא אף דאין סופן להיות צרות, מ"מ כבר רגש להו צערא, אבל בא לחדש דאף אם לא נתייבמו לא', ומעולם לא היו צרות, וגם לא יהיו צרות לעולם, מ"מ אינן נאמנות.

י. תנא לזו עדים ובנים, ולזו לא עדים ולא בנים, שתיהן מותרות

הק' **הערוך לנר**, מהו החי' בזה, ובשלמא הא דאי' במתני' דהיא דיש לה עדים אסורה וחבירתה מותרת, י"ל כמש"כ **תוס'**, דה"א דגזרי' הא אטו הא, אבל כאן הרי שניהם מותרים, ומאי קמ"ל, והניח בקו'.

יא. מ"ט דר"א, משום דקסבר צרה מעידה לחברתה

הק' **תוס'**, איך שייך לומר כן, הא במתני' לעיל (קיז.) אי' דה' נשים אין מעידין, ובכלל צרתה ויבמתה, ולא פליג ר"א התם. ותי' דשאני התם דהצרה או היבמה באה להעיד בשביל צרתה או יבמתה, וא"כ בזה כ"ע מודו שאינן נאמנים, משא"כ כאן, דבאמת הם מעידים על עצמן, ומה שנוגע לצרתה ויבמתה הוא רק ממילא, ובזה ס"ל לר"א [לפי צד זה בגמ'] דנאמנת. והק' **המהרש"א**, הא עדיין ק' מהא דאי' דאם אומרת מת

המשך בעמוד הבא

מראי מקומות - יבמות

קיט: (המשך)

בעלי, היא מותרת לינשא וצרתה אסורה, ולא פליג ר"א, אף דמעידה על עצמה. וכ' דמה דלא הק' תוס' משם, היינו משום די"ל דשם מיירי דנשואה לישראל, ואולי אתאי בגיטא, ובזה לא פליג ר"א, דבזה י"ל דבאמת אינה מעידה אלא על חבירתה. ורק ממשנה זו הק' תוס', דאמרי' דאם אמרה מת בעלי ואח"כ מת חמי, דאינה נאמנת, דאם אי' דאתאי בגיטא, הא שוב אינה כלתה, ואין בה צער הגוף, ולכן שפיר נקטי' דלא באתה בגט, וצריכים תוס' לתרץ כמו שתי', משא"כ בהא דצרות, די"ל דכיון דכבר רגיש לה צערא, א"כ אף אם באתה בגט, מ"מ אינה נאמנת. וע"ע בהגהות **הר"ש מדסוי** בכל זה.

יב. משום דקסבר צרה מעידה לחברתה

הק' **הקרן אורה**, הא לעיל (צג:) הסתפקה הגמ' בעד א' ביבמה אם מהני או לא, ולפי הצד דלא מהני, מ"ט דר"א, נהי דאין חוששין דמקלקלת חברתה, אבל ודאי לא עדיפה מכל ע"א ביבמה דלא מהני. ועוד, למה צריך הש"ס לפרש דטעמא דרבנן משום תמות נפשי עם פלשתים, לימא דרבנן סברי דע"א לא מהני ביבמה. ותי' דאה"נ, לפי צד זה בר"א, צ"ל דס"ל דע"א נאמן ביבמה מק"ו, כדאי' התם. שוב הביא הקר"א מה**בית שמואל** (קנ"ח, ד') שהק' על **הרא"ש**, דס"ל להלכה דע"א לא מהני ביבמה, א"כ למה כאן צריך להא דצרה אינה נאמנת, תיפוק לי' דלא עדיפא מע"א. ותי' דה"א דהואיל ונאמנת על עצמה דמת בעלה, נאמנת גם לגבי צרתה, קמ"ל דאינה יכולה להעיד על צרתה. והק' הקר"א ע"ז, הרי לגבי אחר אין ע"א כלום, וא"כ מהו הה"א שתהי' נאמנת משום דנאמנת על עצמה. עוד הק' על סברא זו, דאם נאמר דנח' ר"א ורבנן בזה, א"כ למה נח' דוקא בצרה, הרי בכל ע"א שמעיד על א' שמת יכול לפלוג בזה, האם אמרי' דמשום דנאמן כלפי אשתו נאמן גם כלפי יבמתו או לא, והניח בקו'.